

Rizikové skupiny LS 3

OBCHOD S LIDMI
PHDR.HANA PAZLAROVÁ, PH.D.

- Co je obchod s lidmi a jaké formy znáte?

Mezinárodní definice

- Obchodování s lidmi znamená „najímání, přepravu, převoz, přechovávání nebo přijetí osob za účelem zneužívání za pomoci hrozby, použití síly nebo jiných forem donucení, za pomoci únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu bezbrannosti nebo pomocí předání nebo přijetí plateb či výhod, a to za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou.“

(definice OSN, čl. 3 Protokolu **OSN** o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který je součástí mezinárodní **Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu**)

Česká úprava – TZ §168

- V souladu s definicí OSN
- Trestné už ve fázi přípravy
- Trest 2-18 let

Definice - §168 ods.1

- Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito
  - a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
  - b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,
  - c) k službě v ozbrojených silách,
  - d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
  - e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebokdo kořistí z takového jednání...

- Jaké jsou příčiny obchodu s lidmi?

Příčiny

- Nerovnováha ekonomických vztahů
- Chudoba
- Tolerance k porušování lidských práv
- Nedostatečné právní povědomí
- Poptávka v bohatších zemích
- Nabídka v chudších zemích spojená s mýtem snadného živobytí

- Obchod s lidmi je jednou z nejvýnosnějších forem mezinárodního organizovaného zločinu (spolu s obchodem s drogami a zbraněmi)!
- Obtížný odhad počtu obětí – 700 tis.-2 mil.osob ročně, z toho 300-500 tis.v Evropě
- Podle Mezinárodní organizace práce je obětí nucené práce přes 12mil.osob, z toho 2,5 mil.je za tímto účelem obchodováno.
- Velké bezpečnostní riziko

Sledování obchodu s lidmi v ČR

- Od r.2008 pravidelné zprávy zpracované MV
- Struktura informací „4P“ - prevence (Prevention), postih pachatelů (Prosecution), podpora a ochrana obětí (Protection) a partnerství (Partnership)
- Údaje pro zprávu dodávají členové Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi

Situace v ČR

- Především cílová a tranzitní země, stále i zdrojová
- Cílová – Ruská federace, Ukrajina, Rumunsko, Bulharsko, Vietnam, Mongolsko, Moldavsko, Slovensko, Afrika...
- Zdrojová – Velká Británie, Irsko, Rakousko, Německo, Kypr...

Nejčastější formy

- Sexuální vykořisťování
- Pracovní vykořisťování (první pravomocné odsouzení 2012)
- Další formy (např. obchod s orgány) neprokázány

Pachatelé

- Odklon od násilných projevů, častěji využívají lest, závislost nebo omyl oběti
- Nejčastěji nízké vzdělání i sociální status
- Často organizovaná skupina
- Z cizinců nejčastěji Slováci, Ukrajinci často ve spolupráci s místními
- Spíše výjimečně čeští občané v zahraničí (USA, Finsko, Velká Británie)
- Počty odsouzených za obchod s lidmi 1-20 v letech 2002-2012

Oběti

- Většinou nízké vzdělání
- Neznalost jazyka cílové země
- Nízké právní povědomí
- Osobnostní nevyzrálost, naivita

- Počet obětí podle policejních statistik 33-119 v letech 2005-2012
- Nejvíce Ústecký, Jihočeský kraj, Praha

Programu

podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV

- Od roku 2011
- Chrání pravděpodobné oběti obchodování s lidmi v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení
- Dobrovolné zapojení do programu
- Ročně do 20 zapojených obětí
- Podpora dobrovolných návratů
- Služby NNO - odborné sociální poradenství, krizová pomoc pobytová či ambulantní a azylové domy.

Spolupracující organizace

- La Strada
- Arcidiecezní Charita – projekt Magdala
- Diakonie ČCE
- IOM

Prevence

- Informační kampaně – např. Řekni to za ní (kampaň zaměřená na zákazníky prostitutek), klipy ve školách
- Vzdělávání – policie, soudci a státní zástupci, konzulární pracovníci, Správa uprchlických zařízení

Priority v oblasti boje s obchodem s lidmi

- Vzdělávání profesních skupin v oblasti identifikace obětí a prevence obchodování s lidmi
- Posílení spolupráce se zdrojovými zeměmi
- Potírání trestného činu obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování
- Monitoring privátní prostituční scény
- Obchod s lidmi na internetu

Obchod s dětmi v ČR

Formy dětského vykořisťování

Odlišné definice, podobné obsahy:

- Sexuální vykořisťování (prostituce, pornografie..)
- Nucená práce
- Zapojení do kriminálních aktivit (distribuce drog)
- Organizované žebrání
- Nelegální adopce
- Dětské nebo nucené sňatky
- Další formy vykořisťování (prodej orgánů, rituální vraždy, dětští vojáci..)

Jak jsme na to v ČR?

- Národní strategie boje proti obchodování s lidmi
- Meziresortní koordinační komise
- Zprávy o stavu obchodování s lidmi
- Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v ČR
- Spolupráce státu a neziskových organizací

X

- Více pozornosti dospělým než dětem

Kolik dětí je obchodováno?

- Nevíme přesně (vysoká míra latence, různé metodiky sledování dat)

Data za roky 2008-2013

- Policejní statistiky – 9-20 obětí pod 18 let
- MSp – 3-19 odsouzených za obchodování
- MPSV – 7-55 dětí zneužitých k pornografii/prostitutci

X

Celková čísla nejsou vysoká

Způsoby získávání dětí

- Osobní kontakt, internet zatím výjimečně
- Zneužití rodinou, příbuzným či známým
- Organizované skupiny

Strategie

- Plané sliby
- Dluhy
- Zneužití tísně či nezdravé vazby
- Méně fyzické násilí

Nejčastější případy v ČR

- Prostituce a pornografie dívek 15-18 (oběťmi i chlapci)
- Drobné krádeže, žebrání malých dětí
- Nelegální adopce

- Prokázáno pouze sexuální vykořisťování!

Komerční sexuální zneužívání dětí

- **Jaké děti jsou více ohrožené obchodováním?**

Rizikové faktory

- Chybějící nebo špatné rodinné zázemí
- Školní neúspěšnost
- Sociální vyloučení
- Snížené rozumové schopnosti
- Trauma v osobní anamnéze
- Příslušnost k minoritě (i sexuální)
- Užívání návykových látek
- Zapojení do „party“

Možné indikátory obchodování za účelem sexuálního zneužívání

- Opakované útěky, život na ulici
- Drahé oblečení, dárky, telefony nejasného původu
- Kontrolující starší „přítel“
- „Označkování“ – tetování, piercing
- Lhaní o věku, nekonzistentní historiky
- Znamky násilí
- Sexualizované provokativní chování
- Užívání alkoholu a drog

- Podle amerických statistik 70% dětí na útěku se stane obětí trestného činu, nebo trestná čin spáchá
- 2/3 jsou do 48h na ulici rekrutovány pro komerční sexuální zneužívání*

=

DĚTI NA ÚTĚKU JSOU OBZVLÁŠT OHROŽENÉ!

*zdroj: Florida Dept.of Children and Families, 2014